

Балджи М.Д.
Д.е.н., професор
Одеський національний економічний університет
Одеса, Україна

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Важливою проблемою сучасного розвитку України є наявність диспропорцій, зумовлених низькою ефективністю функціонування регіональних економік багатьох областей нашої держави. Це призводить до зменшення темпів їх економічного зростання, відображаючись на зниженні якості людського капіталу та недостатньо ефективному використанні наявного природно-ресурсного і виробничого потенціалу. Часто такий стан справ зумовлений неспроможністю адаптувати на вітчизняний ґрунт передові досягнення світової науки і техніки, ефективні виробничі та управлінські технології, знайти правильне місце регіону в міжнародному поділі праці. Іншою важливою проблемою є проблеми підприємств з точки зору виконання ними підприємницької функції, які дозволяють стверджувати, що не всі виробники вітчизняної продукції здатні самостійно і ефективно приймати складні рішення, оптимізувати процеси функціонування, правильно та своєчасно оцінювати ринкову ситуацію. Як свідчить досвід розвинених зарубіжних країн, консалтингове підприємництво є дієвим чинником підвищення ефективності виробництва, що істотно впливає на розвиток економіки в цілому.

Актуальність проблеми полягає в тому, що дослідження спрямоване на розв'язання важливої задачі – консалтингового забезпечення управлінських рішень на адміністративно-територіальному рівні і його результати будуть мати суттєву соціально-економічну значимість для розвитку економіки окремих галузей. В сучасних умовах не всі суб'єкти господарювання здатні самостійно і ефективно приймати складні рішення, оптимізувати процеси функціонування, правильно та своєчасно оцінювати ринкову ситуацію. Також, важливою проблемою теперішнього розвитку України є наявність диспропорцій, обумовлених низькою ефективністю функціонування багатьох областей нашої держави.

Сьогодні ринок консалтингових послуг можна назвати повністю сформованим в спектрі надання послуг. Однак, якість наданих послуг є недостатньо високою. Все ще спостерігається невпевненість консультанта у своїх можливостях і невпевненість клієнта в можливостях консультанта. Як результат – вітчизняний консультант ще не здатний настільки глибоко влитися в середовище компанії клієнта, як це відбувається в розвинених країнах.

Внаслідок цього поставленні завдання часто залишаються повністю не вирішеними, особливо це стосується еколого-економічних проблем.

Теоретичні питання організації та розвитку консалтингової діяльності знайшли відображення в роботах В.А.Верби, В.Г. Герасімчука, М. Кубра, Д.Майстера, К. Мекхема, Т.І. Решетняк, Е. Шейна та ін. Питання якості консалтингової діяльності відображені в роботах В.А. Алешнікової, В.А. Гончарука, А.П. Посадського, С.В. Хайніша та ін. Економічний базис теоретичних напрацювань складають роботи В. Базилевича, В.Геєця, В.Мандибури, А. Маршала, С. Мочерного, А. Чухно та ін.

Незважаючи на ґрунтові наукові напрацювання, проблема консалтингового забезпечення управлінських рішень потребує подальшого вивчення з метою розробки нових та вдосконалення вже існуючих підходів до вирішення соціально-економічних проблем адміністративно-територіальних утворень на основі розвитку провідних галузей.

В діяльності українських консультантів переважає тренінгова складова, експертне та експертно-навчальне консультування, у той час як у західних країнах здійснюється, в основному, процесне і експертно-процесне консультування, що припускає активне залучення клієнта до процесу прийняття рішень та розробки рекомендацій.

Перспективи розвитку економіки України пов'язані з наближенням до світових стандартів природоохоронного законодавства та ресурсно-екологічної безпеки [1, с.54]. Тому виникає потреба у формуванні системи консалтингових послуг, спрямованих саме на обґрунтування екологічних питань як на макрорівні (вдосконалення роботи окремих підприємств і компаній), так і на рівні мезоструктурних складових економіки (областей, районів, міст, сіл та ін.).

Консалтингова діяльність еколого-економічних рішень спрямована на створення єдиної концепції щодо виробництва продукції високого гатунку, яка має відповідати рівню світових стандартів. Таким чином, виникли обставини, що викликали прискорення темпів змін, збільшення складності і невизначеності, зробили неефективними традиційні організаційні форми, методи планування і технології вирішення проблем. Ця дилема надає чудові можливості для розвитку нових підходів до проблем, вимагає унікальних рішень. Щоб перетворити традиційний консалтинг для відповіді на нові виклики, потрібно, як мінімум, здійснити синтез точних і гуманітарних наук з системним і проектним підходами, різко посиливши здатність пізнавати і перетворювати навіть самі складні для проблемні ситуації [2, с.19].

Першочерговим стає необхідність створення вартості шляхом залучення стейкхолдерів в проектну діяльність, зокрема у розмірі розробки інноваційної «моделі бізнесу». Тому центральним для бізнесу стало питання про те, як збільшувати можливості і вартість бізнесу за рахунок використання знань, якими володіють люди в організації? Потім критичної складової успіху організації є виконання стратегії. Завданням є, як залучити широке суспільство стейкхолдерів до участі в здійсненні планів і як зберегти цю участь згодом. Звичайно чим сильніше участь стейкхолдерів, тим успішніше будуть виконані плани. Основними видами спільних інновацій стейкхолдерів стали «відкриті

інновації», «проектне мислення». Необхідно здійснити синтез цих концепцій, використовуючи комплексний системний підхід до інновацій в організації.

Одним з видів консалтингових послуг є і екологічний консалтинг. Він, згідно класифікації Європейського довідника-показчика консультантів з управління, виданого під егідою ФЕАКО, відноситься до виду спеціалізованих послуг. Екологічний консалтинг можна визначити як надання незалежних порад і рекомендацій з питань можливих і / або існуючих впливів господарської та іншої діяльності на навколишнє середовище і використання природних ресурсів. Як і інші види консалтингових послуг, послуги з екологічного консалтингу можуть надаватися як зовнішніми, так і внутрішніми фахівцями-консультантами. Функції внутрішніх консультантів в більшості випадків фактично виконують співробітники екологічної служби підприємства або організації. Зовнішні послуги надають консультаційні фірми або індивідуальні фахівці, що виконують роботи на основі відповідних договорів [3, с. 2].

Висновок. В даний час екологічний консалтинг в нашій країні знаходиться на перших етапах свого розвитку. Організацій, що займаються виключно або переважно екоконсалтинговою діяльністю небагато. У більшості випадків консультаційні послуги є супутніми, поряд з іншими видами екологічного забезпечення (розробка проектів нормативної документації, проведення екологічного аудиту та ін.). Цими видами діяльності займаються як великі державні наукові центри, так і приватні незалежні організації.

Слід зауважити, що в даний час в нашій країні потреба в екоконсалтингових послугах зазвичай зводиться або до забезпечення правовими і нормативно-методичними документами, або до розробки проектів нормативних документів на розміщення відходів, на скидання стічних вод і т.п. з метою знизити поточні нарахування за забруднення навколишнього середовища, або до розробки обґрунтувань зниження компенсаційних платежів за використання природних ресурсів. Реалізація такого підходу, в кращому випадку, призводить лише до зменшення нарахувань на нетривалий період часу, не впливаючи на інтенсивність реального впливу підприємства на навколишнє середовище. Вона ж в більшості випадків пов'язана з відсутністю або низькою ефективністю функціонування системи екологічного управління. Тільки створивши таку систему, інтегровану в загальну систему управління організацією, і підтримуючи її на належному рівні, можна розраховувати на довгострокові позитивні результати. Для вирішення цього завдання доцільно залучати кваліфікованих консультантів-фахівців.

Список використаних джерел

1. Інституціональні засади та інструментарії збалансованого природокористування / С.К. Харічков. – Одеса: ІПРЕЕД, 2010. – 484 с.
2. Пурдехнад Дж. Новый этап в управленческом консалтинге / Дж. Пурдехнад // Проблемы управления в социальных системах. – Т. 6. – №9. – С. 17-21.
3. Мифтахов Д.Н., Белоногов В.А. Экологический консалтинг: возможности использования и перспективы развития / Д.Н. Мифтахов, В.А. Белоногов // Экологический консалтинг. – №2. – 2001. – С. 2-4.